

LXXXIV.

Forflag til Beslutning.

Indbragt i Landstinget den 14de Februar 1870 af Landstingsmanden for
Bornholm (Sonne).

Landstinget beslutter at henvise det fra 214 Huns-Arvesæstere paa Bornholm ind-
givne Andragende om Undersøgelse af deres Arvesæsteforhold og mulig Lempelse i disse med
sin Anbefaling til vedkommende Minister.

Efterat de bornholmste Udmærksjorder vare skiftede imellem Staten og Bornholms Be-
hoere, forordnede allerhøieste Resolution af 6te Mai 1850, at de Staten tilfaldende Jorder
saavel de Smaalodder, som tidligere vare bortfæstede, som de ubortfæstede, skulde overdrages
i Arvesæste, for de Førstes Vedkommende saavidt muligt til Fæsterne paa „lempelige Billaar.“
Som Følge heraf udnævntes en Commission til at ordne dette Forhold, og til Rettefor for
sin Virksomhed meddeelte Ministeriet den Instrux af 31te Marts 1850.

Med Udmærkernes Skiftning gik alle de Smaalodder, som paa den Tid vare bort-
fæstede, over til Staten. For disse Lodders Vedkommende bestemte Instruxen, at Fæstejorden
skulde opmaales. Sandtes Fæsterne ikke i Besiddelse af mere Jord end den, deres Fæstebrev
lød paa, skulde den uden Forhøielse af Afgift gaae over til Arvesæste; men havde de ind-
taget mere Jord, skulde det overskydende Areal ansættes til en bestemt, moderat Afgift og
tilbydes dem i Arvesæste. Vilde de ikke modtage denne Sidste paa de tilbudte Billaar, saa
vilde Staten ved Fæsteledighed lade Domstolene afgjøre, om ikke Statskassen da kunde frit
raade over Fæstejorden. Antog de derimod Betingelserne, skulde endvidere tilbydes dem
Arvesæste paa den tilstødende raa og uopdyrkede Jord „for en saadan Afgift, som fandtes
passende efter Jordens Beflaffenhed og den Fordeel, som Vedkommende kunde have af samme
(§ 2.). „I Almindelighed“, hedder det, „vil Afgiften af sliq Jord kun kunne bestemmes til den
almindelige paa Landet, og Kjendelse og Fæstepenge ligeledes.“ Om de vilde
modtage den tilbudte raa Jord paa de opstillede Billaar, var en aldeles frivillig Sag; mod-
tog de den ikke, blev Følgen alene den, at Jorden søgtes solgt til Andre (§ 6.). — En
deeltvis Gjenpart af Instruxen vedlægges (Bilag 1).

Regjeringen har ganske vist ved Foranstaltningen tilfigtet en Fordeel for Fæsterne,
som ved Tillægget af den tilstødende raa Jord som oftest fik en passende Arrondering paa
deres Lodder, ligesom hele Instruxen bærer Vidnesbyrd om Belvillie mod Hunsmandene;
men ved Udførelsen er den tilfigtede Billighed gaaet tabt og blevet til Ubillighed.

Commissionen enedes om at fastsætte en Afgift af en Tønde Havre for hver Tønde
Land boniteret Jord til Tact 8. Vi lade det staa hen, om en Afgift af denne Størrelse
vil være stemmende med den Billighed, der tilfigtedes; at den er større „end den almin-
delige paa Landet“, troe vi er sikert. Men hvad der kunde forlanges, var, at den Bonitering,
som derpaa foretoges, og hvorpaa altsaa hele Afgiften byggedes, blev foretagen omhyggelig
og „efter Reglerne for en almindelig Udstykning.“ (Instruxen § 5.). Flere paa Bornholm
ville imidlertid bevidne, at Boniteringen er foretagen meget overfladisk og langt fra efter al-
mindelige Regler (See Bilag 2.). Det er saaledes factisk, at ingen Boniteringsmænd bleve
brugte; Landmaaleren, der var i Commissionen, boniterede selv Jorden og i den Grad over-
fladisk, at han paa mange Steder end ikke engang var af Bognen. Derved er det skeet,
at der er en ikke ubetydelig Forskjellighed i Forholdet mellem Jordens Værdi og Havre-
afgiften paa de forskjellige Fæsterees Lodder. Værst over det hele stiller imidlertid Forholdet
sig oppe i Høilvngen. Her er Jorden af en saa ussel Beflaffenhed, at der paa Bornholm kun er